

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba
State Food and Veterinary Service

Dažniausiai pasitaikantys pažeidimai ūkininkų turgeliuose

2011-11-29

Aušra Išarienė
VMVT Maisto skyriaus vedėja

Turgaviečių ir laikinųjų prekyviečių valstybinė kontrolė:

- VMVT direktoriaus 2008 m. gruodžio 16 d įsakymas Nr. B1-632 **“Dėl reikalavimų prekyautojams, tiekiantiems maistą tiesiogiai galutiniam vartotojui laikinose prekyvietėse”** (Žin., 2009, Nr. 8-286)
- Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 15 d įsakymas Nr. 3D-357 „**Dėl prekybos savos gamybos žemės ūkio ir maisto produktais viešose vietose rekomendacijų aprašo**“ (Žin., 2009, Nr. 61-2443)
- Kiti teisės aktai

Prekybos savos gamybos žemės ūkio ir maisto produktais viešose vietose rekomendacijų aprašas

Prekiautojai privalo prekybos vietoje turėti asmens medicininę knygėlę ir vieną iš šių dokumentų:

- **ūkininkai** – ūkininko ūkio pažymėjimą arba žemės ūkio valdos registravimo pažymėjimą ir pažymą iš VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro, jeigu prekiauja savos gamybos žemės ūkio ar iš jų pagamintais maisto produktais;
- **sodininkai** – nustatytos formos sodininkų bendrijos nario pažymėjimą, išduotą teisės aktų nustatyta tvarka;
- prekiaujantieji **ekologiškais** žemės ūkio ir maisto produktais – prekybos-ekologinės gamybos ūkio sertifikata;
- prekiaujantieji **išskirtinės kokybės** žemės ūkio ir maisto produktais – išskirtinės kokybės produkto sertifikata, išduotą teisės aktų nustatyta tvarka.

Prekybos savos gamybos žemės ūkio ir maisto produktais viešose vietose rekomendacijų aprašas

Prekiautojai privalo:

- laikytis **higienos** reikalavimų;
- užtikrinti parduodamų maisto produktų atitikimą teisės aktų nustatytus **ženklavimo** reikalavimus,
- pateikti pirkėjui tik **saugius ir kokybiškus** produktus;
- dėvėti tvarkingą ir šviesią aprangą, **segėti kortelę**, kurioje nurodytas prekiautojo vardas, pavardė;
- neprekiuoti, jei **serga** ar įtaria, kad serga;
- naudoti svarsčius, svarstykles ir kitus matavimo prietaisus su **galiojančiu patikros žymeniu**;
- garantuoti **kultūringą** pirkėjų aptarnavimą, tiksliai sverti ir atsiskaityti;
- **tvarkyti** paskirtą prekybos vietą, neteršti jos atliekomis ir šiukšlėmis.

Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro 2009 m. sausio 6 d. Įsakymas 3D-2 “**Dėl ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų ženklavimo ir ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų ženklo naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo**” (Žin., 2009, Nr. 6-175) ir kiti teisės aktai

Funkcijų pasidalijimas ekologiškų produktų kontrolės srityje:

VMVT

- atlieka **valstybinę maisto produktų kontrolę** (tame tarpe ženklavimo kontrolę - didmeninėje ir mažmeninėje **prekyboje**)

VŠĮ “Ekoagros”

- **sertifikuoja ir kontroliuoja** ekologinę žemės ūkio ir maisto produktų gamybą (tame tarpe ženklavimą **gamybos ir paruošimo** etape)

Ekologiškų maisto produktų ženklėjimas

Ekologinės gamybos ženklėjimas:

LT-EKO-001
ES ir (arba) ne ES žemės ūkis

Ekologinio ūkio ženklėjimas:

LT EKO 01
ES ir (arba) ne ES žemės ūkis

Ekologiško maisto ženklu turi būti ženklėjamas visas tiekiamas rinkai ekologinio žemės ūkio gamybos reikalavimus atitinkantis ir sertifikavimo įstaigos sertifikuotas ekologiškas maistas (įskaitant akvakultūrą)

Ženklinti **neprivaloma** tiems ūkio subjektams, kurie, **turi** ūkininko ūkio registravimo pažymėjimą arba žemės ūkio valdymo ar naudojimo dokumentus, **ekologinio ūkio sertifikata** ir ekologišką maistą **patys tiekia rinkai** galutiniam vartotojui

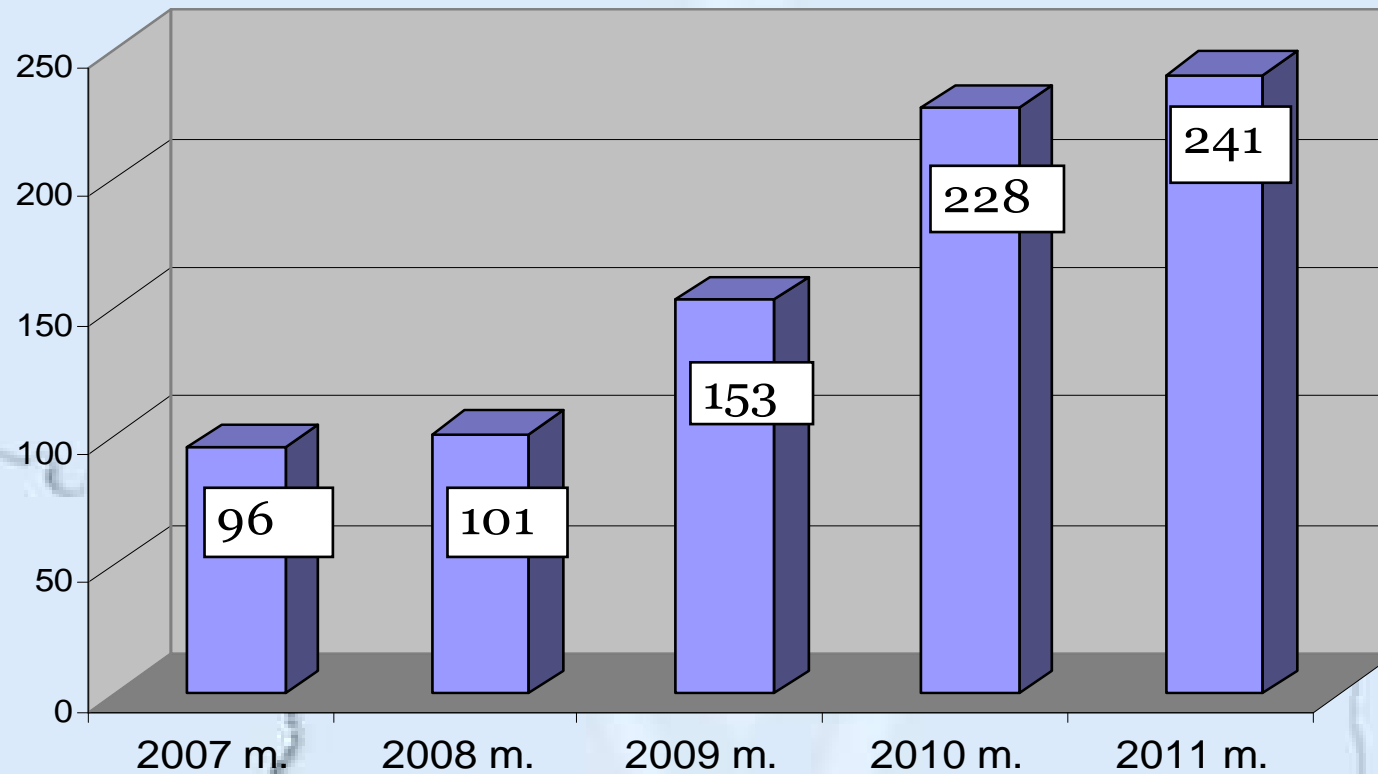
Valstybinė maisto kontrolė laikinosiose prekyvietėse atliekama:

- planuotai, suskirsčius pagal rizikos grupes
- gavus vartotojo skundą
- taikomi **vienodi kokybės ir saugos kontrolės** reikalavimai įprastinei ir ekologiškai produkcijai

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba
State Food and Veterinary Service

Turgaviečių skaičius

Nuo 2008 m. turgaviečių skaičius padidėjo 2,5 karto

Laikinių prekyviečių skaičius

Eilės Nr.	Miestas, rajonas	Laikinių prekyviečių skaičius
1	Elektrėnų raj.	2
2	Joniškio raj.	2
3	Kauno miestas	12
4	Klaipėdos miestas ir raj.	5
5	Lazdijų raj	3
6	Mažeikių raj.	3
7	Marijampolė	1
8	Prienų raj.	1
9	Šiaulių raj.	3
10	Trakų raj.	1
11	Vilniaus miestas ir raj.	32
12	Zarasų raj.	1
13	Kėdainiai	1

2010 m. valstybinė kontrolė

2010 m. VMVT kartu su kitomis kontroliuojančiomis institucijomis skyrė ypatingą dėmesį turgaviečių ir laikinųjų prekyviečių kontrolei, siekiant mažinti šešėlinėje ekonomikoje cirkuliuojančius piniginius srautus, užtikrinti verslo subjektų realizacinių pajamų apskaitymą buhalterinėje apskaitoje bei maisto produktų atsekamumą maisto tvarkymo subjektuose.

2010 m. laikinose prekyvietėse:

- atlikta 150 patikrinimų
- patikrinta 100 % maisto tvarkymo subjektų

2010 m.

Pažeidimai nustatyti 59 % patikrinimų:

- **ženklavimo** **30%**
- **laikymo sąlygų** **22%**
- **bendri higienos** **18%**

2011 m.

Patikrinta – 30% subjektų.

**Patikrinimai su pažeidimais
sudaro 50%.**

Dominuojantys pažeidimai:

- **maisto produktų ženklinimo 25%**
- **bendri higienos 20%**
- **laikymo sąlygų 16%**

Tikrintų laikinųjų prekyviečių **administratoriai** ar jų įgalioti asmenys:

- neužtikrina, kad būtų laikomasi geros higienos praktikos reikalavimų;
- neužtikrina maisto produktų atsekamumo ir laikymo sąlygų;
- neužtikrina, kad prekiautojai būtų pasitikrinę sveikatą ir turėtų privalomųjų higienos žinių pažymėjimus.

Laikinių prekyviečių **prekiautojai:**

- ne visada pateikia produktų palydinčius dokumentus;
- neužtikrina maisto produktų privalomųjų temperatūrinių režimų;
- neužtikrina maisto produktų kokybės ir atsekamumo.

Tikrinimų pavyzdžiai

- Atlikti planiniai patikrinimai laikinosiose prekyvietėse Vilniuje ir nustatyta:
  - ✓ ne visi prekiautojai laikosi bendrųjų higienos reikalavimų, neužtikrinamos maisto produktų laikymo sąlygos (k/r. mėsos gaminiai laikomi + 15°C), parduodami nekokybiški mėsos gaminiai (su sugedimo požymiais), nepateikta prekiautojo medicininė knygelė)
  - ✓ nustatytas netinkamai paženklinti medus ir jo gaminiai.

Ekologiškų produktų kontrolės metu nustatomi pažeidimai:

- **Turgelio, mugės pavadinime** nurodoma, kad tai ekologiškų produktų turgelis, o prekiaujama ir neekologiškais
- Kartu parduodami **to paties ūkininko išauginti** ekologiški ir neekologiški produktai
- Nustatomi **fasuotų produktų ženklinimo** pažeidimai
- Ekologiškumą patvirtinantys sertifikatai **pateikiami ne aiškiai vartotojui matomoje vietoje**
- Ekologiškiems produktams naudojami **sveikatingumo teiginiai**

Pagal vaisių ir daržovių kokybės patikrinimų informacinę sistemą „Vaiskoris“, 2011 m. patikrinta :

Gatvės prekybos vietose:

patikrinimų sk. - 393

patikrinta vaisių, daržovių produktų – 17,2 t

Nustatyta pažeidimų:

kokybės – 11,5%

ženklinimo – 72%

Turgavietėse:

patikrinimų sk. - 775

patikrinta vaisių, daržovių produktų – 30,2 t

Nustatyta pažeidimų:

kokybės – 14,3%

ženklinimo – 48,6%

Vartotojų skundai

2011 m. VMVT gavo 187 vartotojų skundus dėl maisto ir gėrimų, parduodamų turgavietėse.

Atlikus turgaviečių patikrinimus, 74 atvejais nustatyti pažeidimai:

- maisto produktų kokybės - 30
- ženklinimo - 16
- higienos reikalavimų nesilaikymo - 4
- parduodami produktai su pasibaigusiais tinkamumo vartoti terminais - 5
- netinkamos laikymo sąlygos - 5
- Kitos priežastys - 14

VMVT indėlis

- Teritorinės VMVT pirmiausia **konsultuoja** (išimtiniais atvejais taiko poveikio priemones)
- VMVT **moko ūkininkus**. Mokymų tema: " Kokybės reikalavimai žemės ūkio ir maisto produktams. Produkcijos atsekamumas, ženklinimo reikšmė užtikrinant vartotojų, gamintojų ir pardavėjų teisių apsaugą." Mokymų kursų organizatorius ŽŪM kartu su VMVT, VMI ir ŽŪk "Lietuviško ūkio kokybė" .
- VMVT dalyvavo Lietuvos nacionalinės vartotojų federacijos, organizuotame akcijoje - konkurse „Vartokime atsakingai“. **11 teritorinių VMVT buvo praversti mokymai vartotojams**, įteikti pažymėjimai (150 vnt). Vartotojai sužinojo kaip pasirinkti prekę, kas turi būti ženklinimo etiketėje, sužinojo apie maisto produktų laikymo sąlygas.
- Ikimokyklinių vaikų įstaigų maitinimo tvarkos aprašo pakeitime numatyta, kad ūkininkai **tiesiogiai** galės savo produkciją tiekti į vaikų maitinimo įstaigas

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba
State Food and Veterinary Service

Dėkoju už dėmesį